

فقه اسلامی - 20

احکام تربیتی

نماز

تکبیر - قیام

تکبيرة الاحرام

مسأله 1 - اولین جزء نماز «اللهُ أَكْبَرُ» است که آن را «تکبيرة الاحرام» می گویند.

مسأله 2 - باید موقع گفتن تکبيرة الاحرام بدن آرام باشد و اگر در حالی که مثلاً قدم بر می دارد اللهُ أَكْبَرُ بگوید باطل است.

مسأله 3 - کسانی که به خاطر بیماری یا لال بودن نمی توانند تکبیر را درست بگویند باید هر طوری می توانند بگویند و اگر هیچ نمی توانند بگویند، در قلب خود بگذرانند و اشاره کنند و احتیاط واجب آن است که در صورت امکان با زبانی که در میان ناشنوایان و افراد لال متعارف است آن را ادا نمایند.

مسأله 4 - مستحبّ است در موقع گفتن تکبيرة الاحرام و سایر تکبیرهای نماز دستها را تا مقابل گردن یا صورت یا حد اکثر تا مقابل گوش های خود بالا ببرد.

مسأله 5 - هرگاه شك کند که تکبيرة الاحرام را گفته یا نه، چنانچه مشغول خواندن حمد شده است به شك خود اعتنا نکند و اگر چیزی نخوانده باید تکبیر را بگوید.

مسئله 6 - اگر یقین دارد که تکبیرة الاحرام را نگفته است ، نمازش باطل است ؛ خواه از روی عمد باشد یا بخاطر فراموشی .

قیام (ایستادن)

مسئله 1 - کسی که عذری ندارد و وظیفه او این است که نماز را ایستاده بخواند، نباید نمازهای واجب را نشسته بخواند و اگر در موقع شروع نماز و گفتن تکبیرة الاحرام عمدا یا از روی فراموشی قیام را ترک کند، نمازش باطل است.

مسئله 2 - در موقع قیام، نباید بدن و پاها را عمدا حرکت دهد، ولی اگر از روی ناچاری باشد مانعی ندارد.

مسئله 3 - هرگاه در موقع تکبیرة الاحرام بدن و پاها را حرکت دهد یا به طرفی خم شود، نمازش باطل است ؛ خواه عمدی باشد یا غیر عمدی ؛ مگر اینکه بخاطر بیماری یا سوار بودن در وسیله نقلیه ، حرکت بدن یا پاها خارج از کنترل او باشد و ناچار باشد در همان حال نماز بخواند.

مسئله 4 - هرگاه در موقع قیام روی يك پا بایستد نمازش اشکال دارد، ولی لازم نیست سنگینی بدن را بطور مساوی روی هر دو پا قرار دهد.

مسئله 5 - اگر فاصله میان پاها را در حال قیام بیش از اندازه قرار دهد بطوری که از شکل ایستادن متعارف بیرون رود نمازش باطل است، مگر این که ناچار باشد.

مسئله 6 - بدن نمازگزار در حال قرائت و خواندن ذکرهای نماز باید آرام باشد؛ مگر در دو صورت:

الف- اینکه بخاطر بیماری یا سوار بودن در وسیله نقلیه ، حرکت بدن در کنترل او نباشد و ناچار باشد در همان حال نماز بخواند.

ب- جمله «بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقْوَمٌ وَ أَقْعَدُ» را که باید در حال برخاستن بگویند از حکم مذکور، استثناء شده است.

مسئله 7 - کسی که نمی تواند ایستاده نماز بخواند باید نشسته بخواند، ولی اگر بتواند بایستد و به عصا یا دیوار و مانند آن تکیه کند، یا پاهایش را از هم دور بگذارد باید ایستاده نماز بخواند، مگر این که موجب مشقت باشد. اگر حتی نتواند نشسته نماز بخواند باید به پهلو راست بخوابد، بطوری که جلو بدن او رو به قبله باشد. و اگر نتواند، باید به پهلو چپ بخواند و جلو بدن او به طرف قبله باشد و اگر آن هم ممکن نیست، به پشت بخوابد بطوری که کف پاهای او رو به قبله باشد.

مسئله 8 - کسی که می تواند قسمتی از نماز را ایستاده بخواند واجب است آن مقدار را بایستد و بقیه را بنشیند و اگر نتوانست بخوابد.

مسئله 9 - هرگاه می تواند ایستاده نماز بخواند، اما می داند یا احتمال عقلائی می دهد که برای او ضرر داشته باشد، یا بیماری اش طولانی می شود، یا مثلاً زخم یا شکستگی استخوان او دیرتر بهبود می یابد، باید نشسته نماز بخواند و اگر آن هم ضرر دارد، باید خوابیده نماز بخواند.

مسئله 10 - مستحب است در حال ایستادن برای نماز، بدن را راست نگه دارد، دستها را روی رانها بگذارد، انگشتها را به هم بچسباند، سنگینی بدن را بطور مساوی روی هر دو پا قرار دهد و به محل سجده نگاه کند.

قیام متصل به رکوع

مسئله 11 - قیام متصل به رکوع (یعنی حال ایستاده بودن قبل از رکوع) اگر عمداً یا از روی فراموشی ترک شود، نماز باطل است. در قیام متصل به رکوع ، همین که بگویند از حالت ایستاده به رکوع رفته است کفایت می کند و لازم نیست مدتی قبل از رکوع در حال ایستادن بماند.

مسئله 12 - اگر رکوع را فراموش کند و بعد از حمد و سوره بنشیند و یارش بیاید که رکوع را به جا نیاورده، باید کاملاً بایستد و به رکوع رود و اگر به حالت خمیدگی به رکوع برگردد نماز او باطل است؛ زیرا قیام متصل به رکوع را انجام نداده است.